

Цетиње, 30. септембра

Небо нам је испослало изненада читаве сватове пријатеља — рижетких пријатеља и, да их Бог не убије, искрених, а то је главно. Без њих би Црна Гора у каму очажала. И ко зна како би било до пошљетка да се нијесу у добри час јавили. Да су на Косову поред честитог цара Лазе пали и Рибникари и Нуше и Гролови и сви остали њима подобни добри Срби, на чијим плећима данас Српство почива, као оно Атлас на плећима Херкуловим, без сумње, какав је зулум од Ђиновиха и компаније наврло на Црну Гору, не би од ње остало ни толико колико од муве кад је разгазите. Овако, буди им хвала, живи смо и здрави смо, а то исто желимо и њима.

Много се брину о Црној Гори, а „Политика“ још и сузе рони низ бијело лице, сузе Новог Завјета. Васојевићева афера, вели „мора забринути свакога оног, којем лежи на срцу добро и напредак Црне Горе“.

Пука је дакле клевета да се „Политика“ бави само чврстим бутинама и разнијем облинама тијела из пера познатог колектора залуталијех динара, јер, ево, она жели добра Црној Гори, а то без сумње спада у велику политику.

Ако нема басне требало би је написати, како су добри жреци олтару Божјега вргли у гроб жива и здрава човјека, па онда прилегли и наричу за њим, да свијет види како га дубоко жале. У овој прилици ми смо у гробу, али такођер не својевољно, и сад из њега виримо и од веље се радости мигољимо гледајући, како нас искрени пријатељи из Биограда оплакују. Не мари ништа што су настали пријатељи с „Политиком“ на челу жива и здрава вргли у гроб. То је стиха ради.

Равном искреношћу дише и она новинарска Плејада око „Дневнога Листа“, и она око новосадске „Заставе“, и она око загребачкога „Србобрана“, који своју свјетлост примају од биоградскога сунца, које свако јутро морају да бришу мокријом, и сухијем крпама добре патриоте као што су Гролови, Рибникари, Нуше и њима подобни Косовски Срби, да би свијетлило.

Све је то незлобиво као агнец рајски и пуно светитељскога мириса као ђивот мира Божјег.

Не знамо само како да им се одужимо. Стојимо тронути пред њима и трчимо по срцу и тражимо згодну захвалност, да им вратимо мило за драго. Тражимо и не налазимо је. Пада нам на памет извор на ком су се сами запојили кад су сјели да пишу о Црној Гори. То је аустро-угарска штампа. Ту има пуно о Србији, шарено као цвјетно поље лијепог прољећа. С

кога хоћемо краја можемо почети и набрати киткицу, да јој се љепоте не можете нагледати. Али љепоте, којој би се радовали само душмани, ми не. Ми бисмо могли само завапити као оно „Политика“ над нама: „Ако је све то тачно, онда је цијела ствар тако озбиљна да мора забринути свакога оног, којем на срцу лежи добро и напредак“ Србије.

Тако бисмо могли чинити. И чинили бисмо да нам не смета једна маленкост, а та је — што не вјерујемо аустро-угарској штампи.

Не вјерујемо најприје из сопственог искуства, а последије и за то, што сви листови братске Србије вичу да јој се не вјерује. Аустро-угарска штампа, вели се, хоће да омете зајам и да убија углед Србије пред Европом, зато измишља неке завјере, неке неслоге међу краљевим синовима, неко династичко питање, некакав страховити политички неморал и неко опште расуло. И сама је „Политика“ дан раније, прије но што ће се запојити новостима о Црној Гори на виру те неваљале штампе, завапила у чланку: *Интриге за интригом*“.

Како онда да вјерујемо? И зато не можемо се равном мјером захвалити.

Али све и кад би истина било што аустро-угарска штампа о Србији износи, ми се ни једном ријечју тога не би дотакли. Ми знамо врло добро да слоге и браства, толико насушног у данашњим по Српство тешким приликама, може бити само кад се у туђу кућу не мијешамо. И најбратскије мишљење са стране не тражи се тамо гдје се укућани боре око своје домаће черсти. Боре се, јер борба је живот, у борби је напредак. Боре се за своје погледе, за своје интересе, за разне правце у јавном животу, и та борба нека је остављена њима, и само њима. Без опасности да порушимо слогу између Србије и Црне Горе не бисмо могли дати за право једнима противу других.

И у Аустро-Угарској има борбе, али савезници из Њемачке, схватајући добро своје интересе, неће да се у њу уплетују и да дају за право једнима противу других. Намах би то разорило савез. Исто то чине савезници из Аустро-Угарске према борбама у Њемачкој; они из Русије према борбама у Француској; они из Француске према Енглеској. То диктира политичка мудрост. Зато ти народи и јесу *staatsbildende Elemente*.

Узимамо их за примјер и за то не пишемо ништа о приликама у Србији, повлађујући једнима на штету других. Велика српска мисао не допушта нам то да радимо. Слога нам је дражија од политичких болова Јанка и Марка, ове или оне странке. Српство је виши идеал од незадовољених личних и пар-

тиских интереса, све и кад би ови оправдани били. Наше није да о томе судимо, нити да се браћи у Србији намећемо за судије.

Раде ли тако браћи и према нама? Узмите њихове листове и добићете одговора. Не само да се мијешају у наше домаће прилике, него их и сами изазивају. Знамо ми врло добро откуда су се провукли конци до Васојевићеве афере. Биће прилике да отворимо карте. И кад су припомогли да се така афера створи, не осуђују оне који су ишли на буну, него оне, који се од њих бране. Требала је Црна Гора ваљда да огрезне у крви, да се заталаса метеж, који би према нарави Црногораца трајао без краја и конца (кад отвореније, кад прикривеније), и који би извјесно разорио ово мало српскога гнезда на овоме крају. Хоће ли то браћа ван Црне Горе?

Али то сад на страну. Још није дошло вече свих дана, па ћемо имати прилике да о томе доцније говоримо.

Да се вратимо на аустро-угарску штампу. Измислила је раздор у Књажевој породици, измислила је да Нашљедник Пријестоло устаје противу оца, а брат противу брата; измислила је неке њихове агитације, опсадна стања и купљене оружја, и све то просула је по свијету. И у томе свијету нико не вјерује тим приповијеткама — нико, само штампа братске Србије и браће под круном св. Стевана. Наравно не сва, али да је и најмањи дио много је.

Тај дио штампе жељно гута све што се о Црној Гори ружнога каже. Гради од свакога дрвета стријелу и гађа нас. Вјерује у све што се противу Црне Горе изнесе, па чак и аустро-угарској штампи, од које се сама брани и о којој френетички увјерава дио свијет да говори неистину. Једва чека да добије какав допис, који кипти неистинама, да га прикаже српском свијету, не истражујући да ли је вјеродостојан.

Шта је то? Је ли то зато што се хоће слога? Је ли зато што у овим тешким по Српство временима треба Црна Гора чврсто да стоји уза Србију, и обрнуто? Је ли то најзад за то, што обије српске земље треба да су чврсти коштуници, о које ће непријатељи зубе полумити, или треба да се изнутра разоравају разним Ђиновиха и незадовољницима, (без којих није ни једна држава), а уз патриотску помоћ *staatsbildender Elemente* из Биограда, Загреба и Новог Сада?

Елементи што граде државу — који су ти код нас? Је ли то она новосадска „Застава“, која је покојнога Кнеза Михајла, кад је ишао у Цариград по градове, назвала турским пандуром? Је ли то она

„Застава“, за коју тврди „Србобран“ да данас служи Мађарима и Рауху, а у равном мјери и онима у Биограду, којима је здрава и крјепка Црна Гора трн у оку, и који би је што прије хтјели видјети унутра разједену борбама елемената, који би најрадије за кике расправљали питања уставнога и политичког живота, руководећи се при том искључиво личним и партистким интересима? Је ли то она „Застава“, која је за вријеме дугога европског процеса због анексије имала храбрости да савршено ћути о свима српским интересима, у толико више да пише о народним фондовима, фискалатима и домаћим партистким тричаријама, као да не гори кућа над српскијем главама? Сад се, разјучунајем, и то противу Црне Горе, подупирући неистине аустријске и мађарске штампе.

Па онда јесу ли то они елементи у Биограду који су писали противу војске, како је треба демократисати и претворити савршено у народну војску с гуњом, а официре свући и подчинити их партистким одборима?

Читајте „Дн. Лист“ два мјесеца пред прогласом анексије.

Јесу ли то они елементи, који из пакости према политичком противнику кроз исти тај „Дн. Лист“ до-стављају јавно босанској влади које је путовао кроза Босну и Херцеговину и тамо „проповиједао пропаганду дјела“?

И ко би изређао све љепоте њихове! Доста је рећи: Разорили су своје гнездо, па се сад машају да разоре и ово. Отуђили су свакога живог од Србије, па хоће и Црну Гору. И ова два камена станца будућега великог Српства треба раставити и један о други разбијати.

Бог није могао грђе проклети српски народ него тако, што му је дао савршено безумне проповједнике с амвона јавне ријечи. Бјесомучни дервиши, који се врте до несвјести и сијеку јатаганима по глави, цвијеће су према овим нашим дивљим дервишима у политици. Јер они уде само себи, ови Српству и српској мисли. Ови жртвују најузвишеније, најкрупније и најсвјетије све-српске интересе за угоду личности и опозиције, која гледа увијек само у свој шпак.

Све су упропастили, остала је још Црна Гора. Треба убити и њен углед, треба разорити и њену снагу, треба разуздати и њен живот. Кад дође велики дан новог Косова, кад ће се још једном ломити судбина српскога рода за слободу и уједињење, или за други период ропства од 500 година, требаће углед Црне Горе да диже потлачено Српство на оружје и јуначку борбу, али угледа тог неће бити, јер су га утаманили луди дервиши

српске јавне ријечи; кад треба чврста снага Црне Горе да понесе алај-барјак пред Српством овога краја, неће је бити, јер су је разорили својим ровњем. Србија ће гледати у Црну Гору, а ова у Србију, тражећи немо једна од друге помоћи и чврсте руке, али их неће бити, јер су и једну и другу разјели ови савршено неурачунљиви људи и Срби.

Али дотле и не даље. Ту ће се поломити. Не дамо да до тога дође. Као што је Црна Гора дочекивала дивље хорде туђинских народа и слагала кости њихове у ово стијење, тако ће дочекивати и одбијати пернату војску неурачунљиве српске журналистике, коју је злоћа према Црној Гори затрвала. Не подајемо се слабости да би нам још и њихова вика могла постати несносна. Црна Гора остаће здрава и кријепка, а то ће, сад је јасно, постати само ако не буде чинила оно што букачи од ње желе. Ко због тога буде страдао, нека благодари оваким лудим пријатељима. Иначе је ствар била на најбољем путу да милост замијени правду. Отета пак милост није милост; побједа дрских насртљиваца значила би тријумф деструктивних елемената и њихове вике; успех, помоћу сурове и безобзирне штампе ван Црне Горе значило би капитулацију, и разуздани елементи осилили би се још више. То не може, то неће бити. Боље да пострадају безумници, него Црна Гора, него и Српство, колико од Црне Горе зависи његова судбина. На љуту рану меће се љут лијек, а на мач се одговара не милошћу него мачем.

То је по црногорски, и према том нека се букачи равнају.

Џавид пашина мисија

Као што све околности говоре, Џавид паша није у својој мисији успио онако како се жељело. То открива и његово писмо, које је упутио органу солунског младотурског комитета „Progres de Salonique“. Он у њему износи како се не буне сви Арбанаси, него само оне арбанашке вође, којима у рачун не иде ново стање у отоманској царевини.

Вијести, које из Цариграда долазе, још боље одају да Порта није задовољна исходом ствари у

Арбанији. Држало се, да ће Џавид паша извршити своју мисију брзо и лако, али се сада стекло увјерење, да се започетим полумјерама не може постићи оно за чим се иде. Зато се и ради на томе да се у Арбанији прогласи ванредно стање и да се предузму најенергичније мјере противу свију оних, који неће да се измире са новим стањем.

Још из Цариграда увјеравају, да се неће имати обзира ни према коме и да ће се повести најоштрија акција како би се пријеким судовима и строгом казном натјерали Арбанаси на покорност.

Кад се већ дошло до тога, да се мора једна покрајина подвргавати нарочитим мјерама и један дио народа у отоманској царевини принудним средствима натјеравати на послушност, може се још и кроз прсте погледати мјерама које се за тај циљ употребљују, али држимо да ни тиме неће се много постићи. А неће се жељени успјех постићи само зато што у цијелој отоманској царевини није ништа на своме мјесту. Са најенергичнијим и најоштријим мјерама још се може привремено постићи, да се свака побуна сузбије, али се неће много учинити да се мир у земљи уведе. Све док у Турској појединци могу имати и сувише велика права, а другима да није ни живот огагрантован, природно је, да мира, реда и поретка неће бити. Немире и нереди изазиваће незадовољство и сувиша распанасаност појединих. То нам показују најновији догађаји и појаве у Турској. Не треба ићи далеко, него само видјети шта се све са Србима тамо ради, па да се стекне увјерење, да ће Турској требати још много и много времена, још много и много жртава, па да буде уведен ред у њој.

Само строгом уставношћу и законитости, примењиване подједнако према свима, може се успјех постићи, али једина давати све, а другима одузимати и најужнија права и стављати их ван закона, не може се ништа трајно постићи. Типова Незила, Бајредара, Алуша, Рамазин Заскона, Киранан Ислана и других арбанашких побуњеника и насилника, има и иза леђа Џавид пашиних, на жалост у власти и на високим положајима, од којих је један чак и кајмакам у Берану!

И кад се већ хоће да уводи ред и мир и да закон и правда буде изван свега, неће се много постићи ако нестане Незила, Алуша, Синаха и како се сви арбанашки бунтовници зову, ако се исте такве силеције оставе по другим крајевима царевине да вршљају како хоће!

Боже, како је то лијено бити на селу?! Опростити се овог куљавог ваздуха — ове атмосфере (Долази к прозору и мисли пешто.) Али, како ћу се растаги с Петроградом?! Збогом, Петрограде? Збогом пријестонице цијеле мађушке Русије, збогом и опростај мени и мом скромном живљењу, јер нијесам могао задовољити те онако, као што је твој сјај тражио ти. Збогом и ти, Вјерица моја, збогом и опростај! Боже мој, баш се нијесам надао овако наглом растанку! (Уздихне.) Много, много ја овдје остављам, многа онога за чим... (Уздихне) Ах, и другове треба да исплатим. Идем, занета идем! И шта ме веже овдје?... (Чује се звонце) Фу, да Вас баво носи! Онег Матвијеја пема! Куд га је баво одио... (Звонце) Но, пагада, да то није дужник, не би он тако звонио! (Уздихне) а још није толо ни вријеме, да дужници сада долазе. (Онег звони) Идем да му отворим!... Ну, сад сам непот одважпши. Који је ово баво? Види се, да ћу ићи на село. Пешто сам просто раздраган. Боже мој како је лијено на селу?! (Иде у ходник: чује весели усклик) Василије Василијевић! То сте Ви? Откуда сада? Ох, Боже мој, не могу рођеницима да вјерујем! Чује се плач. Ја — ја? Скините капут, па наводте у собу. (Улази

А ваља знати, да су ови други много онаснији од првих. Јер док су први обичне силеције, одметници и бунције, дотле су други људи, којима је додијељено да народом управљају, да закон извршују и правду дијеле!

Ако се ико реду и поретку у турској царевини може радовати, то смо ми и као сусједи и као народ, чији се живаљ налази у отоманској империји. Зато и истичемо све ово!

Српство

„Бока“ и д-р Митровић. Српска народна организација, због познатог сукоба свога са д-р Александром Митровићем, послаником на далматинском сабору, искључила га је из своје средине. О овој ствари лист „Бока“ донијела је опширан извјештај и ми, пратећи цијелу ову ствар, нијесмо нашли довољно разлога што је овако са д-р Митровићем поступљено. Можемо још и дозволити, да д-р Митровић није био исправан према организацији и да је запостављао и занемарно, али све то није разлог да се са њиме поступа онако како је поступљено, а још мање да се онако сумњичи као што то чини сада „Бока“. Било је ваља пута и начина да се тај њихов спор ријешити како треба, а не овако, јер се тиме ни мало не служи српским интересима.

Устав за Босну. Из Беча јављају, да је одложено проглашење устава за Босну због — кризе угарске владе! Све љепше од љепше!

Пуштени на слободу. Од ослобођених Срба по веленздајничкој парници пуштени су само десет, а дванаест су још задржани. Пуштеним Србима у Загребу су приредили велике овације, те су и гроб њиховог друга Пера Вујаклије посетили.

Србија о анексији. Дан годишњице анексије у Биограду је био дан жалости. Сви биоградски листови изашли су у упрном оквиру, бавећи се већином Босном и Херцеговином. „Мали Јунал“ је донио нарочите слике и садржину искључиво о анексији. Сва варош је била затворена. На кућама су тробојке биле увијене у црнини. Позоришта и др. забаваније било. Општина је хтјела држати свечану сједницу, на којој би одборници присуствовали у црном руху. Ни на једном јавном мјесту није било свирке. Радици нијесу радили, а по школама су држача предавања о Босни и Херцеговини. Пред спомеником Књаза Михаила био је митинг, који је сазвао биоградска универзитетска омладина. На митингу је било 10.000 душа и последице многих патриотских говора допесена је ова резолуција: „Неумитни осветници, погонима наших бораца за ослобођење народа српског, љуто погођени прошилогодишњом, у историји цивилизованих народа, безпримјерним разбојничким Аустро-Угарске, којим се загрозило опстанку и будућности васцијог Српског народа у слободној Србији и потлаченом Српству, а свјесни своје свете дужности на привођењу у дјело завјетне мисли, која се Србину с кољена на кољено уз прирасле боле и патње, предаје, вацају пред Богом и људима за нарушеном правдом и изјављује у име свога народа да су сви као један готови за своју отаџбину и завјетну мисао Србинову крв пролићу и животе своје заложје; да прећути дипломатска ријечења европских

кабинета о признању тога злочиначког настрада на њихова права, којима усунане верије у здраво месо засиједају, а душа у подгрлац долази — не признају и сматрају и даље Херцег-Босну као Србинову, и босанско питање за неријешено, отворено питање, које ће тек остварење Србинове завјетне мисли једном за свагда ријешити“.

Словенство

Земљотрес у Загребу. У петак прије подне био је земљотрес у Загребу. Од 1880. г., када је Загреб био од земљотреса настрадао, већег земљотреса од овог и оног 1906. г. није било. Овог пута је земљотрес трајао 38 секунди, па се затим још два—три пута поновио. Он је био локалан и обухватао је Љубљану, Трст, С. Ријеку, Задар и Брод — дужину од двије стотине километара. Несрећних случајева је знатно било.

Официрска завјера у Бугарској. Из Софије демантују изношења страних листова, који су донијели о завјери официра у Бугарској многе извјештаје.

Поглед по свијету

Тридесетогодишњица тројног савеза. У четвртак је славио тројни савез своју тридесетогодишњицу. Дана 24. септембра 1879. године потписали су у Бечу пуномоћници цара и краља Фране Јосифа, и цара и краља Вилхелма I, министар спољних послова гроф Андраши и посланик принц Рајс, савезни уговор између Аустро-Угарске и Немачке. Тек девет година касније, 1888., овај је уговор службено објелодањен, те су његов текст и разлози доказали, да је једина сврха овом уговору била: уздржавање мира!

Избори у Горици. У уторак су обављени у Горици избори из опште курије за покрајински сабор. У словенском дијелу покрајине побједише клерикалци са 2.000 гласова већине. У талијанском дијелу покрајине изабрани су такођер клерикалци. До сада изабрани су 3 словенска и 3 талијанска клерикала. У недељу су били избори у словенским општинама.

Друштво „Југославија“

Као што смо раније јавили, у Александрији, Египту, основано је друштво „Југославија“. Друштво је задатак: Да скупи своје чланове на одређена мјеста, ради забаве, обучавања, читања и држања конференција; да уноси здраву интелектуалну културу међу своје чланове, без обзира на политичка и религиозна убјеђења; да ствара, у колико је могуће, установе за морално и материјално уздизање Југословена, настањених у Египту, без обзира на политичке и религијске разлике; да употребљују своје чланове у индустрију, трговину, и у другом каквом занимању; да учврсти старе трговачке односе и да створи нове међу Југословенима и Словенима свих словенских земаља; да даје трговачке информације; да позамљује новац индустријалцима, предузимачима и трговцима, који заслужује повјерење друштва; да оснива народне и професионалне школе и курсеве за неписмене;

Блинов: Е, баво би одио баш сам права баба. (Огледава се и удара рукама у кољена.) А како живиш ти овдје — тијесно, а? Поздравил ти се мајка — она старица и жалила ми се, да си је савом заборавао, али може бити да баба вара.

Жазиков: А како бјеше — бјеше ли здраво!

Блинов: И они — п. п. п. тако тек. Жазиков: Мислите ли се бавити вољиво овдје?

Блинов: Баво би знао! Ја сам дошао послом (Бајаљавно)

Жазиков: Послом?

Блинов: Да, чисто ме је некакав баво надарио, што се тиче домаћих — они су добро — није посао тај — по се неки промета сујед на мене жално, и подио суду жалбу, па ме ево, да одговорам.

Жазиков: За име Бога? зар?

Блинов: Да, занета се жално, али сам гоље прокетнику већ и ја насно. Но, служити ли већ овдје, а?!

Жазиков: Сад већ не служим, по... (Свршиће се)

ПОДЛИСТАК

БЕЗНОВЧАНОСТ

ШАДЛИВА ИГРА У ЈЕДНОМ ЧИНУ

— Иван Серг. Тургенев —

ПРЕВЕО

Бл. В. Беговић, учитељ

(Наставак)

Књига ми треба што више узети; а тамо ћу баш да пишем: ехе, да напишем оно, што није је ко кад знао, нити ће знати, оно што ивице до данас није узумио... Све је то претијено!... Е, онег ме та зима чисто нервира, али ко би ми омео, да не дођем овамо? ко би ме онда могао оставити на селу? Право је казао, право, Матвијеј!... Не треба осуђивати старе људе — она више знају. Сјелам се оне изреке: «Слушај старе, али не види за њима!» По... он подједнак извазио по коју да се чудим... да... — да оставим то за други пут. Онег, кад узмемо весе стране мој полазак на село, да ми се треба видјети с мајком, мојом сиротом мајком! Боже мој, како је то лијено видјети се с мајком! Још кад знаш, да ће ми она и пована дати, е то је, молим те, оно!... Еде, да се живд, Тихотије Петровићу, пост ти твој! (Весело

да покрене лист као друштвени орган; да оствари библиотеку;

да указује помоћ својим сиромашним члановима;

да чини добротворна у најширем смислу ријечи;

да отвори једну јевтину књижару;

да подигне гробље за Словене и цркву за употребу како католика тако и православних, са старословенским бутургијским језиком; и

да помаже на све начине нове исцељенике.

Друштво потпада под законе мјешовитог суда, који постоји у Египту.

Друштвена средства су:

скупови;

јавна предавања; конференције и забаве;

ренте од капитала, члански улози, приходи од свечаности, од листа, библиотеке и т. д.

Помоћи, дарови, легати и т. д.

Поједине размирице међу члановима суди суд чести, састављан од пет лица.

Одбор овог друштва сачињавају Срби, Хрвати, Словенци и Бугари. У одбору је један Црногорац по имену Божо Бурашковић, човек у годинама, али са киме се хвала као ватреном родољубом те га поштују не само Срби, но и други Словени, уважајући га као свог родитеља. Као што нас извјештава један члан одбора овог друштва, Божу се има много захвалити за образовање „Југо-славније“.

Из народа

„Заробљена сабља“

У прошлом броју изнијели смо како је у Беранској нахији у кући Авра Цемовића извршена премећина и како је том приликом одузета и сабља Аврова оца, која се чува као реликвија. Тим поводом добијемо ове редове:

Пред осталих зала и несрећа, које су се догодиле српском народу — браћи Васојевићима — у Беранској Нахији, јесте и овај:

Породица Цемовића, која је ономадне т. ј. 23. овог мјесеца, претрпјела овај удар „заробљене сабље“, претрпјела је и погибију многих њених предака, од којих, по хронолошком реду, долази на прво мјесто Вуксан-Деле.

Вуксан-Деле је, наредбом блажено-почившег владике Василије Петровића, а по молби пећског архимандрита, упућен, да убије бегу босанског, који је похарао Св. Дечани, што је Вуксан и извршио, али је истог пута погинуо, те је укопан на планини Кукавица, између Плава и Високих Дечана.

По његовој смрти, син му, Никол-Деле настао је, да освети оца, те је пркосио тадашњем силном Ђул-бегу Шабанагићу, западио му град у Беранама, у коме су му била вјешала, о којима је вјешао једне Србе, потукао му тевабије — потчињене чиновнике — и одмекнуо му околицу. Зато је Никол-Деле осуђен на вјешала са својим друговима Милошем Бојовићем, свештеником и Зеком Губернићем. Попа Милоша и Зека ухвати Ђул-бег и оба објеси у Гусињама, а Никол-Деле утече у Црну Гору и дође на Цетиње код црногорског владике Св. Петра. — Овај га добро прими, па да би га боље сачувао од зулумћара Турака, посла га да сједи код сардара Ђикана Мартиновића у Бајицама, гдје остаје годину и по дана, па се опет поврати код своје куће на Бучима, гдје и умре, али се не допусти, да му се освети Ђул-бег.

Пошто умрије Никола, Цемо, син му, радио је да освети страдање и патњу свог оца, те је више пута нападао на Турке, ради чега је дошњије ухваћен и протјеран са 70 Васојевића, првака у Скадар. Добротом Владике св. Петра и добрих Срба из Раке, помоћу архимандрита Мојсије Зечевића и војводе Сима Војводића сви су бјегством ослобођени из скадарске тамнице. Пошто се у то вријеме представи Св. Петар, а наслиједи га Владика Раде, Цемо, са попом Јосифом Ивановићем с „Полице“ и Вукадином Фелићем с „Крша Фелића“, дође код Владике Рада и представи му, како Турци намјеравају ударити на Доње Васојевиће, па му затраже помоћ. Владика им даде чебану те повијеше собом у Доње Васојевиће.

Мало затим Асан-бег Ђоровић, Белопољан, Бег Мушовић, Доњо Колашинац и Арслан-ага Ганић, Рожајан, ударе на Доње Васојевиће. Они им даду јак отпор, погубе им Асан-бега, кога уби Милован Ранчевић, а војска, која је била под Цемовом командом, посече 153 турске главе и донесе пред манастир Ђурђеве Стубове. Истог дана удари Али-бег Шабанагић на Горње Васојевиће и разбије њихову војску. Цемо то чујући похита са друштвом браћи у помоћ, те сузбину Али-бега и поврати га у Гусиње 1854. Накором затим Цемо доби канетанство, под којим и умрије 1859. год. Он је је-

дини од те породице, који је задовољно умро као капетан и као слободан.

Његов син Панто остао је иза њега малољетан. Панто је био одважан младик и не гледајући своју малољетност ишао је стопама својих мученика предака, што се види из тога, јер му је дошњије наш преузвишени Господар Књаз Никола дао барактарство. У исто доба дао је канетанство његовом рођаку, меѓданцији на гласу, Радулу Јоксимовићу.

1862. наступи рат и Панто се показа међу првим васојевићким барактарима; а Радуле, капетан, такође се показао добро, као и свуда и у истом боју и погубе. Пошто се повратише својим кућама, опет Доњо-Васојевићи потпадоше под Турке и тада је начињен царски град у Беранама. Тадање турске судије давале су право српском народу, да бирају себи своје судије. Васојевићи изабраше 1863. Јосифа Ивановића, свештеника, и Ђока Јоксимовића, братучеда кап. Радула, који је био и капетан, те су судили двије године. По њима народ изабра призната два јунака Мира Деловића и Васа Саичића и судили су док видјеше да не могу помоћи своје народу, па утекоше у Црну Гору. Послије њих изабра народ Панта за судију, што Турцима није годило, а тим прије било им је горе што за судије долазе све јунаци и патриоте, али су морали тријети. У то вријеме дође до спора између владе црногорске и турске око граница у планини Бјеласици, те изађе комисија од обије стране на Бјеласицу и позва Панта Цемовића и Милету Обрадовића као сусједне ове планине, да свједоче чија је планина. Они кажу да је црногорска. Због тога су по повратку у Беране Панто и Милета претјерани у Сјеницу и осуђен би Панто на вјешала, а Милета са сином Драгом по три године робије. Кад то разумје наш милостињски Господар, није се хтио обраћати турским властима да ослободе Панта, него посла новац и подмити Турке те ослободе Панта. Те тако Панто дође кући 1873. Више није хтио насти у руке Турцима, него пријеђе у Црну Гору 1874., гдје је живио скоро годину у друштву са: Војводом Богданом Зимоњићем, Вулем Ацијићем, Миром Деловићем, Васом Саичићем, Војв. Трипом Цаковићем, Лазаром Сочицом, Ђоком Лабаном и Шугом Шћепановићем Драговићем. Сви су ови жељели рат. Пошто су били неко вријеме на Цетињу, разиђоше се и почеше убијати турске зулумћаре по граници, јер их више нијесу могли тријети и тако мало по — мало започе се рат, који је трајао три године. За све ово вријеме Панто се прославио као командир и вођа усташи, но последице мира опет морао је ићи под Турке са својим народом и то по наредби. Тамо је живио скоро 5 година, али су Турци на њега попријекло гледали, јер им је убио толико ага и бегова, те су га окривили и 1883. претјерали га са Васом Саичићем у Јемен, у М. Азију, пошто је био осуђен на вјечиту робију. Но одатле опет их је био избавио наш Господар, те су часно умрли код своје куће и браће.

Пантов син Авро желио је слиједити стопама својих предака и увијек се оштро понашао према Турцима, који су га три пут прогањали у сургут, а од турске неправде четири је пута бјежао у Црну Гору, гдје се због истих разлога и данас налази. Једном је био осуђен 15 година робије од турског суда, али га је наш Господар избавио и ослободио, а више пута био је по неколико у тамници турске, али брзо је ослобођен. Како у Аврове претке, тако и у Авра имао је и има тамошњи народ јаку узданицу.

Ова породица толико је страдала од Турака да заболу сваког поштеног брата Србина у срце и опет није никад клонула духом. Али је данас веома увријеђена са родством сабље, коју је носио Књаз и Господар Данило I, а даровао је храбром Војводи Миљану Вуковићу, а овај Панту Цемовићу за призната ратна дјела, како прије, тако и на Морачи.

Видите сад што је та сабља дочекала, да буде роб и то роб у турским рукама, а да сабља умије говорити, показала би Турцима, да им је много јада дала и увјерила би Турке, да ће ју потомци, оних што су је носили, добро осветити!

Како се обмањују листови

Пошљедњи број загребачког „Обзора“ донио је један разговор с неким господином, који се зове Н. С. Спасојевић из Куча. Тај разговор вођен је бајаги на Ријечи (Сењској), у ствари разговарао је сам са собом и тај разговор послао „Обзору“, који, ко зна из каквих разлога, једва чека да тако што добије и одмах то без икаквог разбора штампа.

У томе свом разговору са самим собом г. Спасојевић вели да долази из Црне Горе и да путује за Биоград. Из Црне Горе је побјегао, јер овдје на све стране се затварају људи, па се побојао, да не дође ред и на њега. Говорио је о покушају побуне, о „пријеком суду“ који је образован, о Њ. Кр. Височанству Нашљедњику, и т. д. Све то тендециозно, изврнуто, пакосно, у намјери да опања Црну Гору пред свијетом.

Шта је у ствари? Речени Спасојевић не бјега из Црне Горе, него, кад је речени разговор послао „Обзору“, путовао је из Биограда (односно Сењске Ријеке) за Црну Гору. Србијански је поданик и у Србији стално живи. Случај је хтио да у исто доба стигну на Цетиње: „Обзор“, с његовим интервјуом, и лијепо наш Нико Л. Спасојевић. Записао се у хотелу цијелим својим именом и издао се за србијанског новинара. Дошао је да даде оцу парастос и, за доказ, понио је из Србије чак и жито за кољиво. Наравно, власти су му од прве ријечи вјеровале, али су га морале задржати због неистина и увриједа нанесене Њ. Кр. Височанству Књазу Нашљедњику. Тим разговором одао се да је сумњив човек и да сумњивим послом долази у Црну Гору.

Ето вам доказа, како се пуне ступци некијех листова у Загребу и Новом Саду. Чудимо се „Обзору“, коме за цијело није стало до тога да свјесно износи неистине противу Црне Горе, што оваке дописе и разговоре пушта у лист без увјерења да су истинити. „Обзору“ извјесно не иде у рачун да буде обмањиван.

Дневне новости

Излет. Њ. Кр. В. Велика Књагиња од Меклембург-Стрелиц пратила је јуче са Њих. Краљ. Вис. Књазом Престолонашљедником и Књагињом Престолонашљедницом излет на Липе, гдје су Њихова Височанства Књагиње разгледали чувену липску пећину, док је Њ. Кр. В. Књаз Престолонашљедник био у лову.

Свечан ручак. У част рођен дана Њ. В. Књагиње Наталије синоћ је био у двору Њ. В. Књаза Мирка свечан ручак, на коме су били присутни Њих. Кр. Височанства Књаз Престолонашљедник, Књагиња Престолонашљедница и велика књагиња од Мекленбург-Стрелиц.

Посјетили забаву. Забаву с игранком, коју је у недјељу у вече у Зетском Дому приредила Цетињска Читаоница у част рођен-дана Њ. В. Књаза Петра извођели су посјетити Њих. Вис. Књаз Мирко и Књагиња Наталија са г. пуковником Константиновићем и Њ. В. Књаз Петар, који је узео учешћа и у игранци.

Вратио се. Њ. В. Књаз Петар, који је на Цетиње допутовао у нарочитој пратњи аутомобилом у недјељу, вратио се јуче у Никшић.

Наш златни новац. Као што смо обавијештени, до године ћемо добити и златни новац, који ће се пустити у течај још почетком године. Поруцбина новог златног новца већ је извршена и он ће бити ускоро у изради. Поручено је 30.000 комада по 20 перпера, 40.000 комада по 10 перпера и 300 комада по 100 перпера.

Нови министар војни. У Србији је министар војни, г. Михаило Живковић, дао оставку због болести, те је на његово мјесто дошао пуковник Мариновић.

Није им дозвољено. Када је турско „Србобрану“ дозвољен улаз у Босну и Херцеговину последије дугог

низа година, и многи други српски листови обратили су се на заједничког министра финансија да би и они добили слободан улаз у анектиране земље, али сада јављају, да су од тога одбијени, с погледом на становиште и начин писања у пошљедње вријеме о Босни и Херцеговини! — И наш лист још првих дана анексије забрањен је за Босну и Херцеговину, те не само што му улаз није доцније дозвољен, него се не дозвољава ни за цијелу Аустро-Угарску и ако му није јавно пост деби одузет. Од туда власти на протест претплатника у монархији одговарају да листу није забрањен улазак, а међутијем нам из Котора враћају сваки број упућен за претплатнике у монархији. Како то да крстимо?

Погранична комисија. Порта је одредила нарочиту војну комисију, којој се налази на челу један од старијих генерала, а задатак јој је, да изравна пограничне спорове турске царевине са Црном Гором, Србијом и Бугарском. Комисија ће почети свој рад почетком октобра.

„Опсадно стање“. Поводом догађаја у Васојевићима страни листови, па, чак, и српски, пуну су разним измишљотинама о приликама у нашој земљи. Што су тим правцем ударили страни листови, не чудимо се, јер се од њих и не можемо никаквом добру да надамо, али ни мало није утјешна појава што се за њима поводе и српски листови. По догађају, о коме је ријеч, истрага се води и све до год је она у току ми нити хоћемо нити можемо, о њему да говоримо више него смо то раније рекли. Сачекаћемо резултат истраге и онда ћемо о цијелој тој немилој појави проговорити опширно и детаљно, а ако је осталим листовима стало до стварне истине, а не до сензација и измишљотина, треба да буду бар толико стрпљиви и да сачекају и они на то. Тада ће се видјети све што је и како је, као год и то, да су многи српски листови и у овој ствари играли ни мало завидну улогу било хотимично, било нехотимице, из љубави само за сензацијама. Од нас је и далека помисао, да демантујемо сву силу глупости и измишљотина, коју су до сада о овом догађају навалили.

Општински одборници. Управа општине цетињске објавила је, да ће 11. октобра бити избор општинских одборника и њиховијех замјеника за трогодишњу периоду која наступа. Како ће на годину, приликом педесетогодишњице срећне владавине Њ. Кр. В. Књаза Господара, и наша, пријестоничка, општина имати видну улогу у свечаностима, то би требало на овај избор обратити нарочито пажњу и бирати само људе вриједне и предузимљиве, који ће бити у стању што достојније да заступају и представљају нашу пријестоницу.

Са забаве. У недјељу вече у Зетском Дому била је опет забава са игранком, коју је приређивала Цетињска Читаоница уз пријатељско судјеловање Ђирићева позоришта у част рођен-дана Њ. В. Књаза Петра. Први дио се састојао из Химне, коју је отпјевало пјевачко друштво „Његош“ и „Хасанагинице“, драме, коју је изводило Ђирићево позориште на опште допадање. Одзив публике је био одличан.

Ђирићево позориште. Ово валанско позоришно друштво отпочело је рад на Цетињу судјеловањем у забави, која је била прошле недјеље, када је приказивало „Хасанагиницу“. У уторак, синоћ, давали су лијепо француску комедију „Нели Розије“, која је наишла на одличан

пријам. Приказивање и једног и другог комада било је на опште задовољство и онако како се само пожељети може. Одзив публике је био добар, те би смо пожељели, да тако и на даље буде, јер ово ваљано друштво то у пуној мјери заслужује и својом солидношћу и избором комада и прикладним приказивањем, што је све за похвалу. Идућа представа биће сјутра. Даваће се нов комад „Рушка“, слика из личког живота с пјевањем, која је у Загребу одлично примљена.

И опет дуван. Поред тога што нам се потрошачи дувана жале много на справљање цигарета, жале нам се и због тога како по продајницама нема ни свију врсте цигарета, а нарочито цигарете Балше од 20 и 50 комада. Не чудимо се толико управи колико се чудимо надлежнима што ову и сувишу алкавост дозвољавају. Зато се надамо да ће се предузети све, да се ове и сличне жалбе не понављају.

Народно здравље

Користи од војске. Војска је не само одбрапа земље, него и друга народна школа. У војсци треба младих да се научи реду и дисциплини тијела и душе. У војци треба нарочито да развије тијело: да га очува и да усаврши његову употребљивост и издржљивост. А то се донекле у добро уређеној војсци и постиже. По искуству у појединим европским војскама обично је, да се војнику за вријеме одслужена рока: 1. прошири грудни кош и појачају други дијелови тијела; 2. појача мишићна снага; 3. повећа и висива и тежпа тијела; 4. утврди издржљивост и отпорност.

Женска војна обавеза. Женске, нарочито модерне, радо се боре за равноправност са мушкарцима, али се, махом, слабо сјећају, да с правима у корак треба да иду и дужности. Шта би н. пр. оне рекле, кад би мушкарци затражили, да и оне врше своју војну обавезу исто толико, колико и мушкарци (годињу дана). Оне, до душе, не би морале ти војну обавезу одслужити у касарни и логору, али би се зато вријеме могле по болницама вјежбати за болничарке и вудље — у рату и за вријеме мира. А могле би се и учити, како ће његовати своју дјecu, да отаџбини даду здрав и јак подмладак за одбрапу.

Књижевност

„Пролетерке“. Тако ће се звати књига у којој ће бити збирке pjesама биоградског типографа Милана Несторовића, које је раније већим дијелом штампао по појединим листовима. Књига ће изнијети 3 штампана табака, а цијена јој пола круне. Претплату прима за Црну Гору г. Милан Сибинкић, типограф Државне Штампарије.

Несреће у свијету

Убијство у Гвозданском. Дана 12. о. мј. дошао је сељак Берић са својом женом у сеоску крчму близу Сиска да пије. У њиховом друштву десило се и Фрањо Буњевац, који се неколика дана прије тога оженио. Буњевац и Берић стали су се свађати а онда и ужасно тући, тако да је један од њих платио и животом. Буњевац је на име тако грозно истукао Берићеву жену, да је већ други дан у тешким mukaма умрла. Иза тучњава пио је Фрањо Буњевац још увијек даље, а сјутра дан 13. о. мј. дође у крчму Илија Стамболија из Мајдана. Буњевац се такође и са Стамболијом свађао, но ту није између њих дошло до тучњава. Стамболија једноставно пограби из торбака кумбуру, напери на Буњеваца и опали право у главу. Буњевац се сруши сав крвљу обливен, а Стамболија побјегне у близину шуму, јер би га иначе сељани линчовали. Буњевац је превезен у Сисак у болницу, те још није познато, хоће ли остати на животу. Илија Стамболија је стари крволок. Он је прије више година — баш на дан Божића заклао свога брата и ради тога одсједно дуги низ година у тамници. Сад му се ево опет пружила прилика, да се врати на своје мјесто — у бутурницу. Стамболија је побјегао од куће, те га оружници још нијесу ухватили.

ИЗ БИЈЕЛА СВИЈЕТА

Есперанто у рату. Од многих важних догађаја, који су се збили приликом љетошњег V међународног конгреса есперантиста у Барселони, заслужује слиједиће особиту пажњу: Под управом француског генерала Прија, председника друштва „Есперанто и црвени крст“, проведена је формална вјежба у ратној здравственој служби. Лекарни, дворитељице, носиоци рањеника и они, који су рањенике маркирали, бијашу искључиво есперантисти, али припадници разних држава и народа. Све су заповиједи и одредбе биле издате у есперанту, те се читава вјежба одиграла само у том међународном језику. Многобројна је публика била управо удивљена тачношћу вјежбе и красотом језика, који је и овом приликом посвједочио своју прикладност за све могуће односе живота.

Каквих људи има на свијету. У једном крају државе Конго у Африци пронашли су, да живе ситни људи, патуљци, у четама не више од 100 људи. Немају села, већ граде колибице од грана и лишћа околу већих стабала. Оружје им је лук са стријелицама. Хране се ловом и што украду или отму пољских производа. Бој бију с другим урођеницима оних крајева, а не познају никакве коvine. Високи су око аршин и по или нешто мало више.

Новинари у рату. Кад би свако зрио у рату погодило свога човјека, то би за своје пошљедње нутоловине зло прошли посебни дописници „Тажаса“ и „Стандарда“ у рату. Обојица су за вријеме битке били на лијевој крилу Шпанцолаца, што је непријатељу било одвише извржено. Сувише су се усудили напријед. Држећи, да су још у закриљу, тражили су мјесто, одакле ће моћи најбоље прегледати ситуацију. При томе су опазили једно село, зашли унутра и опазили, да је село напуштено. Како је село лезало врло повољно, сају са коња и стану да траже најзгоднаје мјесто. Колико су се неугодно изненадили, кад су на 60 корака по прилици опазили чету Рифанца, како се шуњају. Чим су Рифанци опазили, да су угледани, отворе ватру из пушака. На прве хитце убију оба коња од новинара, који остадоше неозлијеђени, но пожури се, да измакну из овог опасног мјеста. Прескоче живицу, која је опасивала село и полете из свих сила према шпанолским позицијама. При томе падну из зла у горе, наиме у ватру шпанолске једине чете, која је имала познати кретање непријатеља. Узрујани шпанолски војници мислили су од обојице да су Маури и отворили на њих ватру. На сву срећу нијесу тако добро пуцали, као обично у Маури; јер оба Енглеца изађоше читави из ове двоструке ватре.

Војници у Аустрији. У Аустро-Угарској су војници толико одвојени од грађанства, да је између грађанства и њих врло велика омраза и нетрпељивост, а нарочито према официрима, јер се држе тако високо, да мисле да су нешто више него остали грађани. Догађај, који се прошле недеље у Загребу збио, најбоље засвједочује то. Кроз Нову Вес ишле су двије женске. Недалеко посадне болнице среде су оне кажњеничка војничка кола, која је пратио као надзорник један десетар 53. пјешачке пуковније. Дошавши покрај њих, добаци им десечар: „Здраво пуце!“ а то попраати кретањем, којој не треба коментара. Једна од тих жена је одмах мужу читаву ствар исприповједала, и он је одмах на то отишао у посадни затвор, гдје је нашао мјеродавну личност и притужио јој се. Он му је одговорио, да се ту не да ништа учинити, јер да то није увреда. „А молим вас, господине, упитао га је на то, а би ли то била увреда да је ваша супруга била на мјесту моје супруге?“ „Е то је сасвим друга ствар. То би била увреда!“ одговорио му је на то официр.

Узрок и дјеловање страха. У широким се слојевима често пута амаловажује онај осјећај, што га називамо страхом. Страх обично називају ситницом, па се не вјерује у описивање дјеловања страха. Како је ово схваћање нетачно, показује околност, да се наука већ дуље времена бави просматрањем и описивањем појава, што их у нашем тијелу проузрокује страх. Недавно је др. Кинне држао занимљиво предавање о том предмету. Дјеловање страха наличи — каже др. Кинне — ударцу грома по ненадном настајању, кратком трајању и погубном дјеловању,

У свијести нестане у један трен свих предочених ствари, оне које постоје заглаге се, појави се пргоглавица, а много пута и несвијест. Мишићи се ненадно и грчевито стегну, онда омлитаве, њихово гнбање онај трен престане, дах се смањни и занне. Куцање срца занне, на часове непомично стане и било, а мртвачко се блиједило разлије лицем и читавим тијелом. Ако се умртви и укочи, мишице изгубе снагу. Леђима се проспе као јака студен све до ногу, личне црте попуште, кљенуто мишиће не може више уздржати тјелесне тежине и човјек пада укочен, без осјећаја и бесвјестан на земљу. О постанку ових тешких попутних појава страха много се већ устрашивало. Установио се јак тлак на крв и гнбање срца, а у мозгу се установило велико стезање свих жила. Иза неколико тренутака опет клоне. Ненадним испразњењем крви из мозга да се протумачити многи случај поремећења ума. Овдје наравно мора већ предлежати склоност томе. Здрави ће човјек без штетних пошљедница поднијети и највећи страх. Кад крв жестоко навали у мозак, слаби мождани мора бити јако потресени. Може се појавити и кленутост, а и кап, што обично узмрчује, ако је мноштво крви, што навали у мозак, превелича. Осим тога је упало у очи спорије куцање срца. Код шпанолског краља Филипа V, који је умро од страха ради тога, што му је војска потучена, нађена је у осрдачу напукотина. Страх може изазвати и ненадно: сиједу косу. Тако је енглески канцелар Тома Морус посетио у једно иза проглашења смртне мо осуде, а права коса несретне краљице Марије Антоние посетидила је, кад су краљици рекли, да ће је стрпати у тамницу. 38-годишњи један човјек, који је гледао гдје му погиба син, осјетио је ненадно у глави неку чудну студен и трзање. Слиједећи му је дан почела испадати коса, бркови и брада. За осам дана био је вас ћосав.

Књижевни оглас

Кроз Босну и Херцеговину
ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Од увијек је код нас било велико интересовање за Босну, за живот нашега народа онамо, а велико је занимање и за природне љепоте ове српске земље, коју је Бог обдарио обиљем природних љепота са којима се путник сусреће на свакоме кораку. Пошљедњи догађаји су у срцима Срба пробудили још већу љубав за те српске крајеве. Ту љубав треба да сачувамо у срцима нашим, а најбоље ћемо је сачувати, ако се што боље упознамо не само са прошлосту српског народа у оним крајевима, него и са животом о-паношњег нашега народа и љепотама земље у којима он живи.

Да би по својим скромним силама допринео упознавању Босне, одлучио сам се да издам и у засебну књигу оштампавам своје путничке биљешке *Кроз Босну и Херцеговину*, које су 1907. угледале свијета у „Београдским Новинама“. У тим биљешкама у облику путописа представљу у кратким потезима живот у садашњости народа у Босни и Херцеговини и наш свијет упознати са љепотама ове од увијек богате земље, а несрећне области, како би се код нас још већа љубав за њу развила.

Да би љепоте ове земље, знамените старине и српске културне тековине, народне типове и обичаје што љепше престарио, књига ће бити илустрована са пре-

ко 50 нових врло лијепих слика, а биће штампана на финој хартији и изнијеће око 12 табака велика формата. Да би свакоме омогућно да дође до ове књиге одредио сам јој најнижу цијену у претплати један динар, а доцније ће књижарска цијена бити знатно већа.

Како су штампарски трошкови око оваквога илустрованог издања код нас врло велики, а потписани ће настајавати да штампарска израда буде савршена, молим своје пријатеље и пријатеље књиге, да се заузму око скупљања претплата, а скупљени новац што прије пошљу потписаноме, како би књига од 5 октобра могла угледати свијета.

Имена претплатника биће штампана на крају књиге, те се повјереници моле, да спискове са новцем шта прије пошљау, како би сва имена могла бити штампана. Повјереницима је шеста књига на дар, а да би се вриједним повјереницима, као помагачима српске књиге, што љепше одлучио сам се, да претплатнички дио књиге тако уредим, да у њему буду слике свих оних повјереника, који скупе преко 20 претплатника. Такви помагачи српске књиге мале се, да потписаном одмах пошљу уз списак и своју фотографију, да би се за времена могла послати на израду, како се због тога излазак књиге не би одоцнио. Повјереник је за Црну Гору „Цетињски Вјесник“, а коме је по десно може и непосредно потписаном слати.

У нади, да ћете ме у овом подухвату пријатељски помоћи, биљежим се с поштовањем.

У Биограду 19. августа 1909.

Луиан Мил. Шијачки
новинар, Космајска ул. бр. 10

3—3

ОБЈАВА

Бр. 3068, из канцеларије К. Цр. Министарства Просвјете и Црквених Послова 5. сеп. 1909 г. јавља се *ујављена свијех школа*, да се у књижари Мартиновића и Иванишевића на Цетињу могу добити сви уџбеници и друге потребе за средње школе као и уџбеници државног издања за основне школе.

КЊИЖАРА И ПАПИРНИЦА

Мартиновића и Иванишевића
Цетиње, Балшића пазар

Од данас продаје све оне уџбенике, који су за средње и основне школе прописати.

Стигле су нове поруџбине.
Поруџбине из унутрашњости при-
мају се и тачно извршују. 3—3

Госп. **Стеван Тофовић**, комисионер у Солуну, који је ово дана лично походио Црну Гору, ставља своје услуге на расположење свима трговцима и у опште увозницима и извозницима у Црној Гори за сваковрсну робу коју Црна Гора увози или извози.

Солун као главно трговачко мјесто турске царевине свакако заслужује пажњу нашег трговачког свијета, те ће се многи услугама г. Тофовића корисно послужити.

Кореспонденција могућа на: српском, турском, француском, талијанском, грчком и арбанашком језику.

Услуга брза, тачна и солидна.

Адреса:

Petrouch Tofo, commissaire
17,20 Salonique (Turquie).

ЉУБИЧИЦА КРЕМ ■ НАРЦИС КРЕМ

... : : : : помада, сапун и пудер : : : : ...

НАЈБОЉЕ СРЕДСТВО ЗА ЊЕГУ ЛИЦА

... : : : : ФАБРИЧКА МАРКА „Parfumerie Delion“ — Paris : : : : ...

ПАТЕНТ ОТВАРАЊЕ ПОВЛАЧЕЊЕМ ЗЕЛЕНОГ КОНЦА

□ □ □ □ □ ЦЕНА 1.20 пер. □ □ □ □ □

Продаја по свима апотекама, трговинама и фризерницама. Стовариште код Калуђеровића књижара — Цетиње.

8—10

ПОМАЖИМО
СРПСКУ
ИНДУСТРИЈУ

ЊЕГУЈТЕ ЗУБЕ КУШАКОВИЋА КАЛОДОНТОМ
Добија се у свима апотекама и боље уређеним трговинама и фризерницама
Главна стовариште код Калуђеровића књижара — Цетиње

СВОЈ
СВОМЕ